

Ook de motor van de economie wil zuurstof

Ondernemerschap

Nederland moet ondernemers meer kans geven door ze hun eigen keuzes te laten maken. Nu hebben werknemers het veel gemakkelijker: wel een baan en salaris, weinig risico en verantwoordelijkheid.

door Ad van Elzakker

Het kabinet heeft het inmiddels ook gesignaleerd: het ontbreekt Nederland aan ondernemerschap. Als het gaat om de wens om ondernemer te worden, bungelt Nederland onder aan de internationale ranglijsten, terwijl het midden- en kleinbedrijf juist wordt beschouwd als de motor van de economie. Het kabinet wil daar 'iets' aan doen. Dat kan alleen als ze de oorzaak begrijpt: veel werknemers willen geen ondernemer te worden.

Om te beginnen heeft een ondernemer een groot inkomensrisico. Geen klandizie, geen inkomen. Een werknemer loopt ook risico, namelijk om ontslagen te worden, maar daarna volgt doorgaans een wachtgeldregeling of sociaal plan, dan wel een WW-uitkering om het verlies aan inkomen op te vangen. Die voorzieningen heeft een kleine zelfstandige niet. Startende ondernemers die eerder een dienstverband hebben gehad, verliezen zelfs hun recht op WW, ook al hebben ze hiervoor jarenlang premie afgedragen.

Loopt het bedrijf eenmaal, dan profiteert de ondernemer van de opbrengsten. Maar dan moet wel eerst vennootschapsbelasting worden betaald over de winst en inkomstenbelasting op de loon-uitkeringen aan de ondernemer. De overheid laat het vermogen van de kleine ondernemer niet zomaar groeien. Een hogere AOW-franchise voor het eigen pensioen en het ontbreken van betaald zwangerschapsverlof beperken de winstmarges verder.

Kleine ondernemers verdienen gemiddeld bovenmodaal, maar ook

daar zijn kanttekeningen bij te plaatsen. Starters hebben het doorgaans beduidend slechter dan beginnende werknemers met eenzelfde opleidingsniveau. Ook maken ze veel meer uren dan werknemers. Een derde van de ondernemers werkt meer dan 50 uur per week en nog eens een derde tussen de 40 en de 50 uur per week. Teruggerekend naar het uurloon staat de ondernemer er zo niet veel beter voor dan de gemiddelde werknemer, starters zelfs slechter. En dan zijn er nog de vele faillissementen.

Dat is nog niet alles. Wil een startende ondernemer zekerheid hebben, dan moet hij een arbeidsongeschiktheidsverzekering afsluiten bij een commerciële verzekeringsmaatschappij, die daarbij een medische keuring eist. Alleen bij een kleine kans op arbeidsongeschiktheid mag de starter de hoge verzekeringspremie gaan betalen. En ook hier vervallen in het verleden betaalde premies voor de WAO. Al heb je twintig jaar premie betaald: door ondernemer te worden verspeel je je recht. Mocht de onderneming zo goed draaien dat er personeel kan worden aangetrokken, doet zich juist het merkwaardige feit voor dat een medische keuring niet is toegestaan. De ondernemer moet een werknemer 'ongezien' aannemen. Maar vervolgens wordt hij wel (financieel én inhoudelijk) verantwoordelijk voor ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid van die werknemer.

Besluit de ondernemer deze hobbels toch te nemen, dan komt hij in het circuit van de veel besproken 'administratieve lastendruk'. De ondernemer moet zorg dragen voor arbeidsongeschiktheidsverzekering, pensioenregeling, ziektekostenverzekering, auto van de zaak en ga zo maar door, inclusief alle veranderingen per 1 januari aanstaande. De ondernemer is eindverantwoordelijk, de werknemer blijft buiten schot.

De mensen die er desondanks voor kiezen om ondernemer te worden, doen dat vooral omdat ze hun eigen keuzes kunnen maken. Eigen keuzes ten aanzien van professiona-

liteit en inhoud van de onderneming, over werktijden en werkmomenten, het 'eigen baas' zijn, maar ook ten aanzien van de verhouding tussen werk en privé. Starters weten heel goed dat ondernemer worden om meer geld te verdienen, veelal op een teleurstelling uitloopt.

Als we méér ondernemers willen krijgen, zal de overheid dat maken van eigen keuzes moeten versterken. Maar ze doet het tegendeel. In het kabinetsbeleid en in cao's wordt al het mogelijke gedaan om de keuzevrijheden van werknemers te vergroten: levensloopregelingen, inspanningen om zorg en werk te combineren en het vergroten van de invloed van de werknemer op het bedrijfsbeleid. Niets mis mee, maar uitbreiding van de keuzevrijheid voor werknemers helpt mensen niet het veel onzekerdere pad van startende ondernemer op te gaan.

Tegelijk neemt de overheid maatregelen die de keuzevrijheid van de ondernemer beperken. Zo mag hij geen pensioenregeling meer treffen die voorziet in stoppen met werken voor het 65ste levensjaar en dient hij zich verplicht via het eigen bedrijf te verzekeren tegen ziektekosten. Daarnaast worden ondernemers al enige jaren fors aangesproken op hun aannamebeleid, bijvoorbeeld door de oproep om voorrang te geven aan doelgroepen.

„Ondernemerschap is de zuurstof van de toekomstige welvaart”, merkte staatssecretaris Rutte onlangs op, maar het kabinet belijdt het streven naar een ondernemersvriendelijk klimaat alleen met de mond. De politici zullen moeten inzien dat er geen enkele starter bij komt door de vennootschapsbelasting een paar procent te verlagen. Het gaat immers maar gedeeltelijk om geld. Het gaat de meeste ondernemers erom zelf keuzes te kunnen maken en eigen verantwoordelijkheid te dragen. Als je dat blijft inperken, is het een illusie dat het aantal ondernemers zal groeien. Nederland zal dan internationaal gewoon onder aan de lijst blijven bungelen.

Ad van Elzakker is ondernemer.